

L'Esquella de la Torratxa

Any XXI : Número 2118

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 14 d'Agost de 1919

SÁNCHEZ TOCA

Anónima Nuria

FUMISTERIA

Calefacció central

Construccions metàl·liques

FUNDICIÓ DE FERRO

EVARIST ARNUS, 32

OFICINES:

Diagonal, 548

Teléfon 379 G.

TALLERS:

Moyà, 3 al 11

Pròxima apertura de l'exposició, despatx i oficines, en el

Passeig de Gracia, 85 ——— BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

CRONICA

Notes estivals

TOTS aquests pobles de la costa de Llevant que vaig passant me fant l'efecte de pobles fets amb motllo en uns magatzems d'«El Siglo» que poguessin vendre pobles com en la fira de Santa Llúcia se venen cases per als Naixements. Idèntica platja, cases semblants, sis noies vestides de blanc, sis noies amb trajos de fil, un cafè, un envelat que s'inicia, una riera, unes casetes de bany, uns mariners calmosos... gent tranquil·la els mariners de Sitges—me deia un dia En Joaquim Sunyer. Tots crien panxa. Aquests mariners de la costa de Llevant tots deuen criar també panxa.

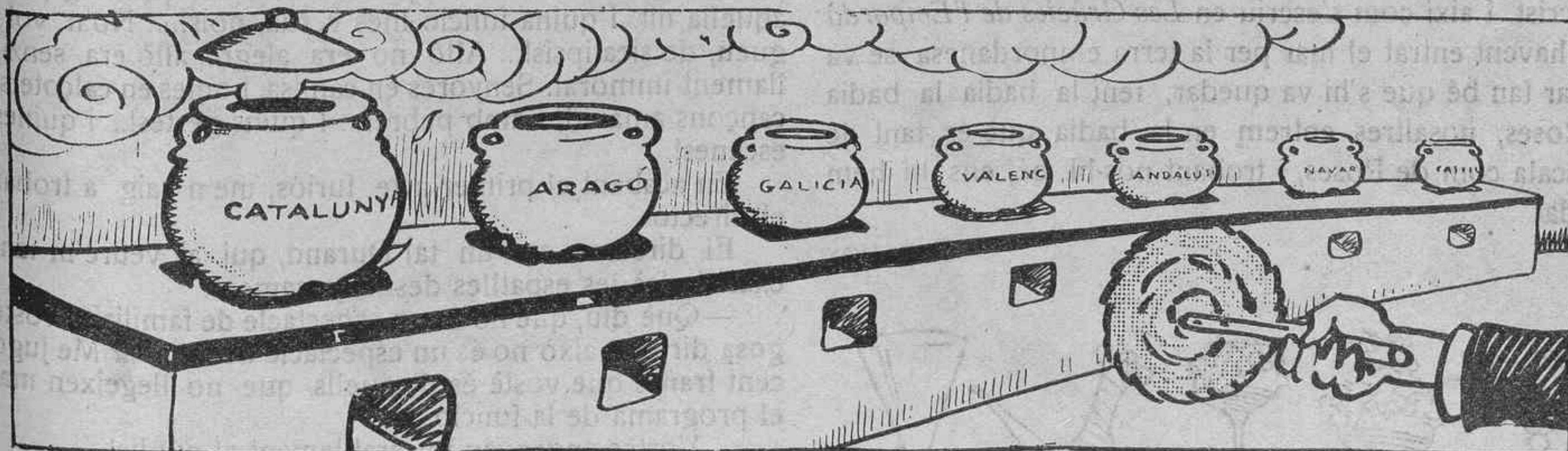
La monotonia se trenca a Sant Pol de Mar. Encara, encara, darrera de les reixes dels xalets els estiuejants prenen un aire simiesc, però ja es destaquen unes velles torres; el poble s'arrapa a un turó, damunt d'una foradada. Es bonic Sant Pol—diem desseguida—és el poble més bonic d'aquesta costa. Calmosament apareix En Pere Corominas. Ens diem: El senyor Pere Corominas encara estiueja a Sant Pol de Mar. Decididament per una cosa té voluntat fixa i bon gunst el senyor Pere Corominas.

Blanes. Un vell castell. Una petita illa. Boscos romàntics a la vora. Prats sentimentals. Deu ésser una vila admirable per a l'amor conjugal i per als idilis clandestins. Una vila per a madame Bovary. I aprop Sant Cristina, una mena de Montserrat baix i marítim, el Trianon de Catalunya...

Jo no se com se diu la terra que va de Blanes a l'Empalme. Com que no té diari, desconec la seva denominació, perquè jo, intoxicat de periodisme, veig, segons els meus amics, les comarques a través de la premsa. Una vegada, anant a Vic, exclamaren: Que n'és de bonic el Congos!! El Congost?—vaig respondre.—Es un periòdic setmanal molt petit, catalanista.

No se com se diu aquella terra, però no n'he conegut d'altra més hermosa per Catalunya. Les masies amb finestrals gòtics s'arrapen a antigues torres de guerra. Cada camp té un xaragai. Els boscos espesos de suredes, rouredes i alcines, s'extenen espesos com unes selves druídiques. I al mig el castell clàssic en runes. Un paisatge de Walter Scott. Un passatger exclama: Sembla un cromo! I què? Quan el primer cromo va aparèixer segurament no fou abominable, com devia ésser una cosa exquisida escoltada per primera vegada la comparació d'uns ulls femenins a dugues estrelles.

Girona. En Segarra, el qui junt amb En Carner i En López Picó, forma la Santíssima Trinitat de la nostra lírica, sosté que Girona és la ciutat més italiana de Catalunya. Jo la prefereixo a Tarragona. Té un aire tan heràldic,

LES OLLES

—Reparin quina cosa més estranya; totes tenen el mateix foc i només en bull una.

un silenci tan dolç, uns campanars tan arcàics que el sol a la posta converteix en flames d'or... I res tan provincià, literàriament provincià. Tinents, canonges, magistrats, empleats d'Hisenda, senyorettes primes i pàl·lides, una música militar que toca en una devesa, per on al costat de les moces passegen uns capellans forts que desmenteixen la profecia d'En Francesc Pujols. «Mireu-los que primers i grocs—ens diu mostrant-nos els capellans de Barcelona—Són els últims capellans». A Girona són sanguinis. Quan ja no n'hi hagin de capellans, a Girona encara n'hi haurà un a cada una de les seves vint-i-sis esglésies.

*
**

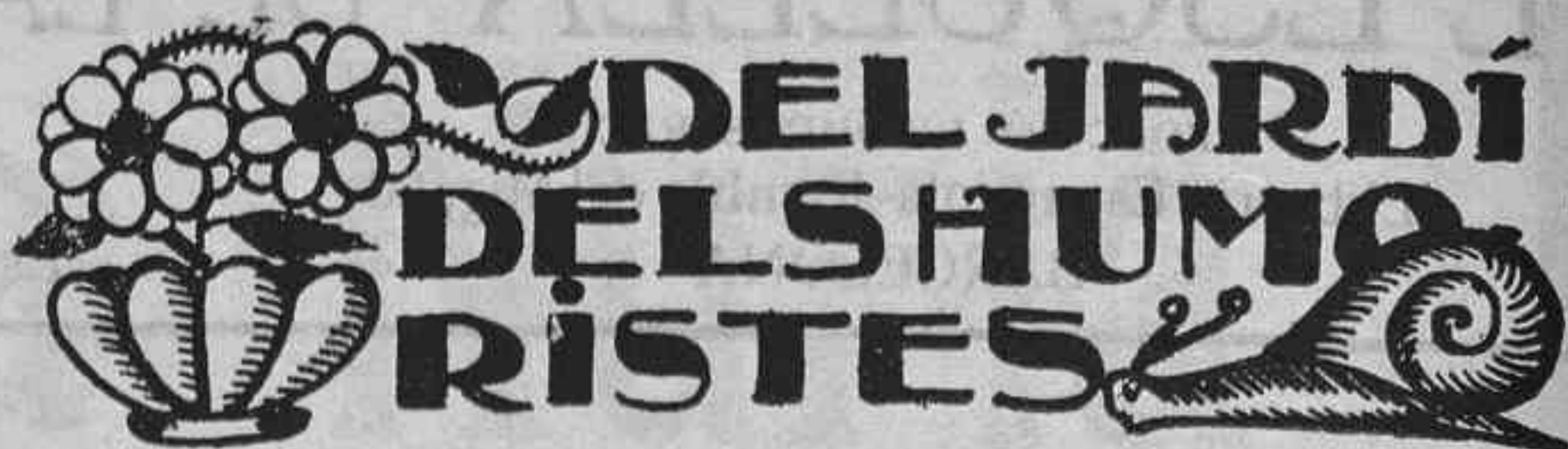
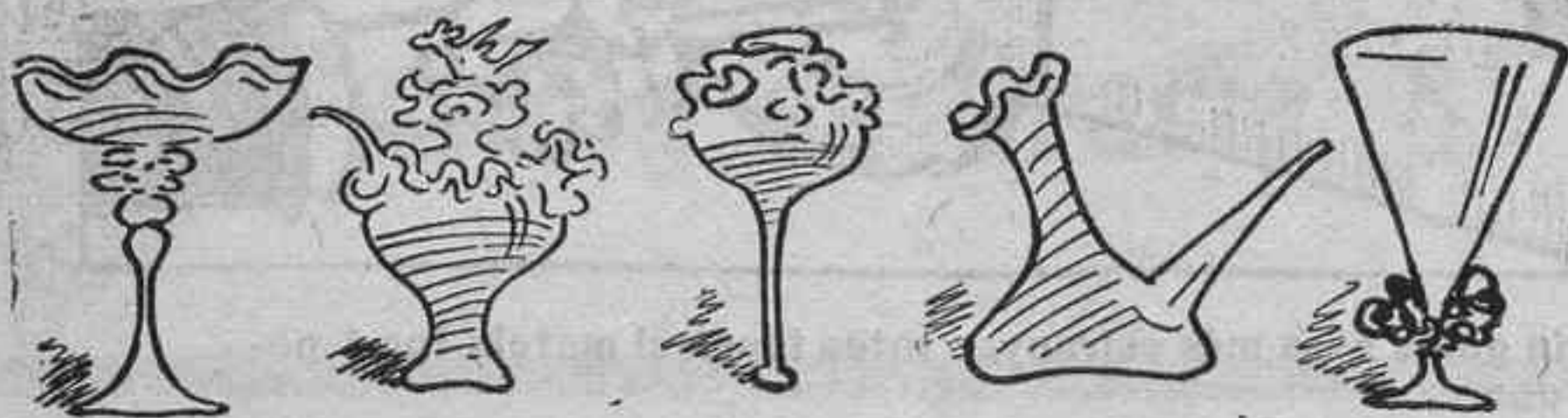
Al cap de Sant Sebastià hi ha una Colònia Escolar. A Palamós una altre. On anar, senyor, per a no trobar pedagogia d'estiu?—Vagi a l'Escala, no trobarà ningú.

A l'Escala, colònia escolar també. Van per la carretera formats, se banyen en la platja, tots a la una, deuen menjar i dormir a la veu de manament de la mestra. Sí, sí, l'higiene, l'ensenyament de les coses vives, l'alegria que entra en l'esperit de l'infant, però aquestes criatures que van a estudi al mar, i fan classe d'un mes a platja, deixen la tristesa de la domesticació. Són com quintos de deu anys, són com bestioletes ensinistrades que ho prenen tot, alimentació i recreu, a hora fixa, són quelcom així com un remadet que la ciutat s'ha tret de sobre per una temporada.

L'estiu té la bellesa d'acusar el relleu de les coses. Tot és més a l'estiu: el mar, la sorra, les arbredes, l'aigua, els pagesos, el vi, el sol i la nit. A cada canícula renovem el descobriment de la natura. Però, perquè hi hauran colònies a l'estiu, colònies escolars i barcelonines. La barcelonina és la humanitat de munició; l'escola la disciplina i els mètodes pedagògics.

Però heu's aquí l'Escala. Aquí les dunes i els acantilats; aquí la terra calcàrea i els prats verds; aquí els herbots que fixen la sorra i els tamarins; aquí el pla i allà les muntanyes; la badia grisa i l'Empordà esmeragda. Ni diaris, ni vagues, ni tangos, ni gramofons, ni regionalistes. Sembla que encara tingui d'arribar Nostre Senyor Jesucrist. I així com s'escriu en *Les Gràcies de l'Empordà* que havent entrat el mar per la terra empordanesa se va trobar tan bé que s'hi va quedar, fent la badia la badia de Roses, nosaltres entrem en la badia que és tant de l'Escala com de Roses, i trobant-nos-hi bé, ens hi hem quedat.

PARADOX

Un spectacle de família

AVANT proposat En Black entrar al *Theatre Gymnase*, de Paris, a la porta del qual hi havia un gran lletrer que deia: «Spectacle de família», un amic seu, en Paddy, reflexionà un instant i exclamà:

—Sí, entrem-hi... Així com així tots som solters!...

Aquesta frase intrigà al punt màxim a tots els de la colla, que decidírem no entrar al *Gymnase* fins i tant que l'amic Paddy no'ns expliqués el perquè de la seva ironia.

—Veureu—va dir-nos—. Un dia la meua dona i les nenes varen demanar-me que les portés al teatre. I com que no m'ho demanaven gaire sovint, no vareig tenir esma de contradir-les.

Ens en anem tot xano xano cap al *boulevard*, però al arribar allí em trobo amb que els títols de totes les obres anunciades eren d'allò més escabrosos, impropis de les nostres costums morigerades. Ja comprendreu que jo no tenia pas ganes de donar a la meua senyora i a les meves filles un aliment intel·lectual malsà.

Passejant, passejant, ens arribem fins al cap damunt de l'Avinguda. Allí, la més petita de les nenes em fa fixar en un gran cartell lluminic que deia: *Obra del dia!... Gran succés!... «Violada cinc cops»*.

El títol va fer-me donar un bot i se'm posaren els cabells de punta. Però heu's aquí que tres mots justos i cabals col·locats al dessota del títol varen calmar-me tot seguit: «Spectacle de família» deien.

Això!... Ve't aquí el que necessitem—vaig pensar jo—. Un spectacle de família. M'apresso a adquirir quatre butaques... i entrem.

Déu de Déu, amics!... Jo sí que la vareig fer ben bona!... Tota la vida me'n recordaré del que vaig patir aquella nit. I quina funció més verda, nois!... No'n volgueu, de sicalipsis!... Allò no era alegre; allò era, senzillament immoral. Senyores en camisa, homes en calçotets, cançons amanides amb pebre!... I quins gestes!... i quines escenes!...

En acabant el primer acte, furiós, me'n vaig a trobar el director.

El director era un tal Durand, qui al veure'm tant exaltat alçà les espatlles desdenyosament.

—Què diu, que no és un spectacle de família? I vostè gosa dir que això no és un spectacle de família? Me jugo cent francs que vostè és d'aquells que no llegeixen mai el programa de la funció...

—Vostès enganyen miserablement al públic!

—I què hem d'enganyar!...—diu, allargant-me un programa—Vegi, vegi si això no és un *espectacle de fa-*

La mosca bolxeviquista, o el martiri de don Pau

mília... Tingui, llegeixi aquí...
 «Violada cinc cops»... Repartiment: La baronesa, Sra. Dupont; la viscomtesa, Mercé Dupont; Elisa, Joana Dupont; la criada, Lili Dupont, el baró, Sr. Dupont; Mariano, Lluís Dupont; Un criat, Joanet Dupont. Decorat de Ramón Dupont y Vestuari de la Casa Dupont... Què li sembla? És o no és un *espectacle de família*?

MAX EDDY

MUNICIPALESCA

La frescor té un límit

Una nova no exempta de gràcia hem llegit aquests dies, relacionada amb l'Ajuntament.

Sembla que per a afrontar els rigors de la present estació, han projectat alguns regidors alternar les reunions del Consistori. O lo que és lo mateix. Celebrar sessió una setmana per l'altra.

Per a donar eficacitat pràctica a aquesta idea genial, diu el redactor de la gasetilla que serveix de base a la present nota, que un cop reunit el Consell s'alçarà un regidor a sol·licitar de la Presidència quedin tots els dictàmens compresos en l'ordre del dia, damunt de la taula. Conseguit aquest propòsit, sorgirà la desbandada. Aixecarà l'alcalde la sessió i s'haurà complert amb la llei, oposta, naturalment, a martingales d'aquesta mena, que desdiuen de la serietat i el prestigi de tota corporació que mitjanament s'estimi. Calculi's que serà tractant-se d'un Ajuntament d'una ciutat important com és Barcelona.

Podran els nostres regidors, si se confirma la remor escampada pel solt esmentat, servir, en apariència, el respecte que deuen a la llei, que mana als Ajuntaments reunir-se setmanalment, sense que res pugui impedir-ho, sigui el nombre dels components que a les reunions assisteixin, el que sigui. En evitació de les tretes que les males arts poguessin dictar, s'autoritzen les reunions de segona convocatòria, que ofereixen, no hi ha que dir-ho, al costat de lo que tenen de recomanables, no pocs inconvenients.

Amb qui quedaran els regidors amb descobert, de confirmar-se la nova esmentada, serà amb la opinió pública, que els fià en mala hora la guarda dels seus interessos. Amb quin dret pot demorar-se la resolució dels assumptes inclosos en l'ordre del dia? Quin motiu pot invocar-se per a defugir un dels deures primordials que l'exercici de la regidoria implica?

La opinió, que ha dit contra les sessions els majors fàstics, que veu en les assemblees consistorials la representació d'una farsa ignominiosa, clama no pas contra el fet de que els regidors se reuneixin, sinó contra l'abús de la xerrameca, tant com contra les derivacions grotesques que a les discussions se sol donar.

ANOMALIES

—Digui, senyor mestre, quant vol per a ensenyar-me el noi?

—Si li sembla, dongui'm deu pessetes cada mes.

Contra els discursos fantàstics, contra els focs d'artifici, contra la despesa inútil d'electricitat, contra el deliri de reclam, ha tronat el poble amb la major energia. No contra l'ordre i la serietat, que haurien d'ésser norma del Consistori.

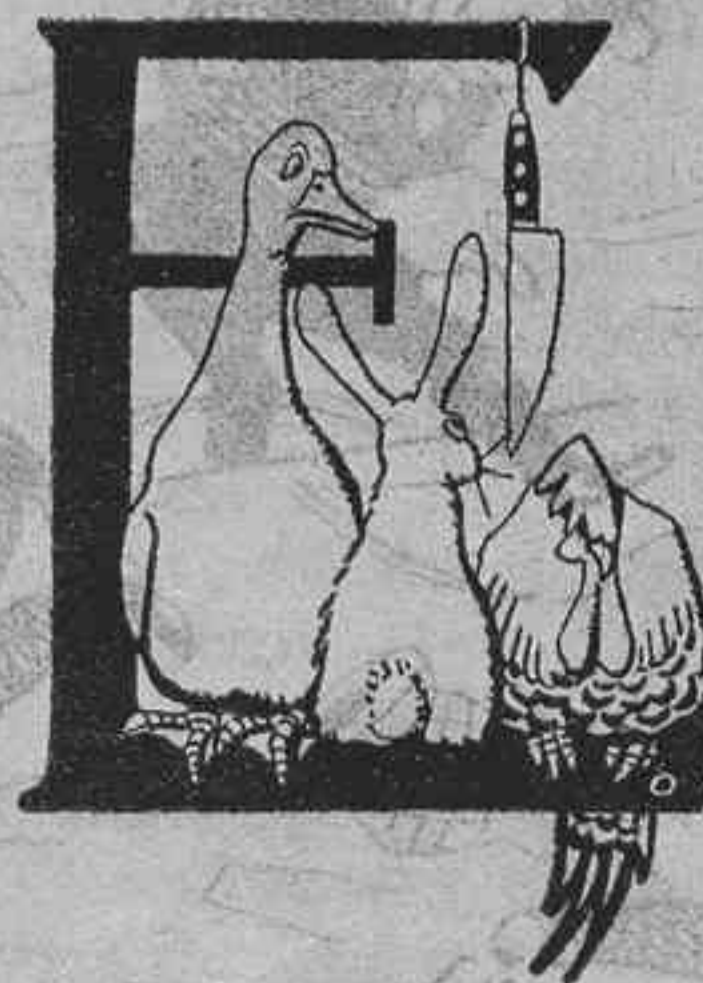
Veurem si el propòsit anunciat en la gasetilla llegida fa uns dies se du a cap.

En tal cas precisa un *fresc* que ho sigui prou per a pretext de la xafogor, prestar-se a la baixa maniobra que acabem de relatar.

JUST

L'horxata

L senyor Juanito és un home complert. Al llevar-se a les cinc, per a agafar la tartana (que després d'arrocegar-lo dues hores i mitja per una carretera empolsada per terra, aire i cel, li farà perdre el tren amb totes probabilitats), s'asseu als peus del llit on gita la muller, se treu una llibreta i un llàpiç de la butxaca, i pregunta:

—Lola!

—Què vols? Deixa'm dormir.

—Lola! Mira que me'n vaig.

—Sí?... Doncs, vaja, fes-me un petó, i au!

—No són petons.

—Què vols, doncs?

—Saber què vols tu, carai! I si no vols res millor, bony

ANOMALIES

—Digue's, noi, quant vols per a llimpiar-me les botes un cop cada dia?
—Jo vui trenta peles cada mes.

Així podré tornar amb les mans a la butxaca de les calces i amb més duros a les de l'ermilla.

—Ai, perdona'm, Juanito! Estava somniant amb tu quan jove, i era una cosa tan dolça, que no volia deixondir-me'n. Fes-me un petó.

—Té!

—Ara apunta.

—Apunto.

—Aniràs a casa, obriràs l'armari i detràs de la roba blanca hi trobaràs una capsa blanca lligada amb una cinteta de seda rosa; l'agafes i me la portes.

—Què hi ha a la capsa?

—Un secret.

—No sóc secretari. Què hi ha?

—Una cosa que no permetrà que t'allunyis mai de mí.

—I ara!

—Juanito, tu et mires molt a la senyora de don Moisès.

—Mira, noia, és tard i vol ploure. Acabem. Deixa't de capsetes. Aquí jo no'm miro més que les orenetes, el nas i el plat per si ha caigut cap mosca a la minestra.

—I a mí no? Ai... desgraciada de mí!

—A tu no tinc de mirar-te, pedra preciosa! No saps que t' tinc mapada sobre el cor?

—De veres?

—O com sigui. No facis més el titella. Què vols de ciutat?

Apunto.

—Mira... [Cafè (el d'aquí és molt dolent), sucre (és molt roig el de cà'l Blanc), formatge de Parma (per a tu que no pots sofrir el de bola), una miqueta de licor, horxata, uns dolços, sabó, pasta per a les dents... què més, què més? Si vas a casa... perquè deus anar a casa, eh?

—On vols que dormi?

—Bé, doncs, quan vagis a casa, a l'esquerra de l'armari trobaràs uns pantalons i uns enagos de nansú; puja'ls.

—Què és nansú?

—Una tela transparenta.

—I ara! Que heu de fer ombres xinesques?

—Calla, brut! Tu porta-ho i calla.

—Com vulguis; adéu.

—Adéu. Ah!... Escolta.

—Què vols?

—Mira si portes horxata.

—Mirarem.

En Juanito entra al dormitori de les cunyades.

—Què voleu vosaltre?

—Jo essencia Hesperis.

—Esperis asseguda.

—I tu?

—Polvos Sultana, d'aquells morenos.

—Vols tornar-te gitana, prenda?

—Au!

—Res més?

—Sí, sí, horxata.

En Juanito truca al quarto de la sogra:

—Mana res?

—Per a mí no. Ara si podies trobar una llagosta ben viva o un peix fresc...

—Senyora, senyora, mirarem. Resmés?

—Ah, sí! Puja horxata; rebaixa les saps, i amb aquestescalors... saps?

—Entesos. Bon dia. Adéu a tots!

—Adéuuuu!...

El senyor Juanito, després de aplegar a migdia, dinà amb una revolada, i amb la maleta al costat

prou volia descuidar-se de la camisa, pantalons i enagos de tela transparenta, però com que no li agraden raons, a la fi les agafà i les ficà a la maleta. Un cop dinat, comprà cafè, sucre, confitura, sabons, essències, dolços, tot lo encarregat, i encara hi anyadeix qualche cosa per son compte. La maleta pesa, és tard; el company l'espera, puja a un cotxe i diu:

—A l'estació!

De sopte recorda:

—L'horxata! Ma!... Cotxero, pareu en la primera confiteria.

—Boo!

—Déu lo guard. Horxata de xufles?

—No n'hi ha; la gasten tota els de la llegítima valenciana.

—Cotxero, pareu en una altra dolceria.

—Boo!

—Horxata?

—No puc servir-lo. Amb això...

—De la valenciana, eh? Mandar! Cotxerol!...

—Què?

Pareu allà on hi hagi horxata.

El cotxer atura davant d'una tavernota, i diu:

—Aquí.

En efecte, dues ampolles d'aquelles de cà'n Fortuny se destaquen en l'aparador.

—Què desitja?

—Una ampolla d'horxata.

—No són per a vendre.

—Es per a un desig de la meva...

—La té embaraçada?

—Sí, de bessonada.

—Dona-li, Quim, fa una veu de dona! Així tindrà llet per a totes dues; l'horxata fa llet, senyor.

En Juanito paga, salta al cotxe, arriba just a l'estació on l'amic l'espera i amb tò de repte li diu:

—Però, què fas?

—Estic reventat.

I deixa caure la maleta a terra.

—Anem, anem; el tren ja és aquí, el bitllet ja te'l tinc pres. Au, agafa la maleta.

Entren tots dos a l'andèn, puguen al vagó, arreglen els trastos i s'asseuen al costat de dos senyors que ocupen les finestretes.

Uuu... El tren arrenca. De sobte, un dels viatgers acaparadors de les finestretes, se dirigeix an En Juanito i li diu:

—Es de vostè aquesta maleta?

—Per servir-lo.

—Doncs faci el favor de mocar-la.

—Què diu?

—Que la moqui.

—Burlis de sa mare!

—No, home. Miri com li penja el blè.

En Juanito alça els ulls i, astorat, veu que d'un costat penja un blè blanc i llapiçós.

—Aparti's!—crida.

—Deu tacar molt?

—Molt.

—Es aixarop?

—No, és horxata; però taca molt.

—Me'n vaig.

—Vinc.

Els senyors de les finestretes abandonen llurs seients, i

deixen espai an En Juanito i el company d'examinar la catàstrofe.

Horrible! L'ampolla d'horxata és feta bocins; en el fons de la maleta hi han dos dits d'emulsió: bombons, fiambres, robes, tot n'és untat... mentre de les reixes dels equipatges en cauen uns regalims.

S'eixuga tot, com es pot, és natural, malament. La maleta és volcada a la via, on deixa un rastre dolç, que lleparà el gos del guarda-agulles.

En Juanito arriba a casa. Petons, abraçades i després:
—Ja has pensat en tot? —Sí. —La llagosta? —Sí. —Els polvos Sultana? —Sí. —L'essència Hesperis? —Sí, espera't. —La roba? —Sí. —I l'horxata?

—En això molt més que en res. En duc per a totes. Tingui, per a vostè (a la sogra, presentant-li una llagosta ensucrada). Té, per a tu (a la dona, fent-li ofrena de ses robes regalimant un suc dolç) Per a vosaltres (girant-se d'esquena i mostrant una gran taca que'n porta al cul dels pantalons). Au, aneu a comprar *palo jabón* i renteu-me'ls. El rentar també refresca.

DE GRACIA

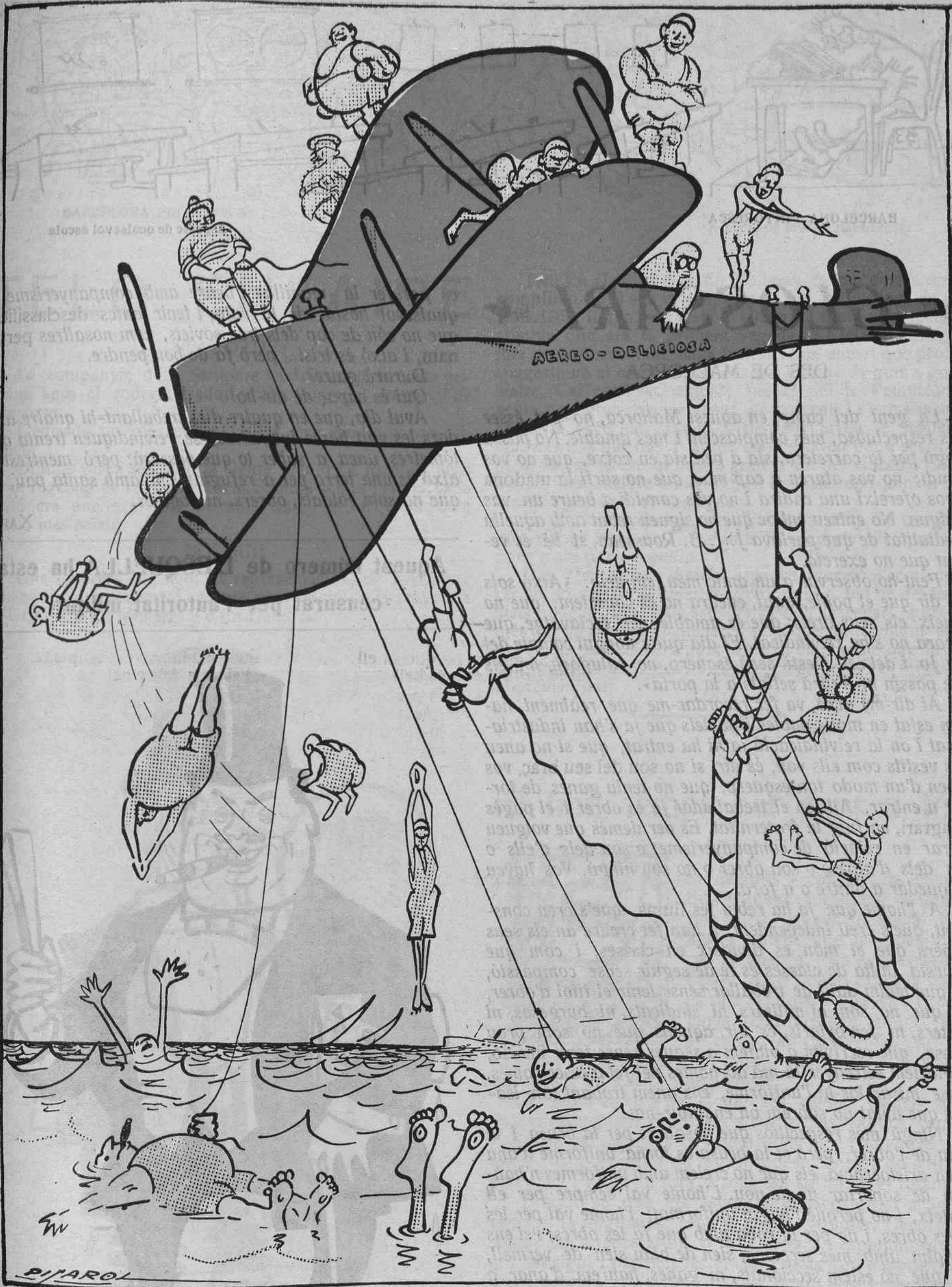
El carrer d'En Salmerón

No hi altre carrer al món que sia més celebrat, per lo alegre i animat, que'l carrer d'En Salmerón. Qui'l veu tal com avui és i l'ha vist trenta anys enrera, no pot pas de cap manera vituperar el progrés, perquè al progrés és degut transformar-se amb tanta gràcia, el carrer Major de Gràcia de la nostra joventut. Sempre ha estat ample com ara, però eren sos edificis, baixos i lletjos com vicis, per mostra de lo que un dia era una vila forana que s'hi viatjava amb tartana i gràcies si això hi havia. A mida que hi han alçat les torres de tota marca A sant Gervasi i Vallcarca els industrials de ciutat. Aquest carrer sens segon, que amb el tranzit va augmentant, s'ha dit Major s'ha dit Gran i avui se diu Salmerón. I és que al donar glòria eterna al patrici enter i honrat, la vida vella ha deixat per a entrar a la moderna. Sos casals rònecs i humils són de nova arquitectura, on hi ha centres de cultura, polítics de tots estils, bars per tots els estaments, cafès amb gran concurrència i molts cines que amb freqüència solen bessar de tan plens. Hi ha cada elegant botiga, que sembla, no exagerant, aquest carrer, el d'En Ferran de la Barcelona antiga. I quan ha donat el vol el sol i els llums s'hi han encés, fa l'efecte de que hagués

sortit a la nit el sol. Talment és un *boulevard* i a les nits d'estiu serenes, les taules dels bars són plenes dels que no tenen mai tard. Els actes que amb noble afany se fan en aquesta ex-vila, i a fe que són una pila d'un cap a l'altre de l'any, tenen per marc el carrer d'En Salmerón, perquè en ell tot hi brilla i és més bell i a la gent dóna més pler. Les colles de Sant Medí, al tornar de sa excursió, porten tanta animació, que arriba an el frenesí i el carrer d'En Salmerón, amb tant brigit i alegria, sembla que és la bogeria més sorollosa del món. Per Pasqua les caramelles s'hi senten per tot arreu i engalanat tot se veu de llums, llaços i cistelles i quan vé el Corpus gemat, hi passa la processó, portant l'alcalde el pendó, sent aplaudit del veinat. I tots els dies festius onegen en els balcons de moltes corporacions, els draps de sos distintius i sobre tot ben galana, com si fos festa major, hi domina amb sa hermosor la bandera catalana. Per la vida que an ell dóna l'embranchida del progrés, aquesta via avui és la millor de Barcelona. En cap lloc de la ciutat no hi ha tant de moviment sempre hi passa un riu de gent per l'un i l'altre costat. I lo que hi dóna més reals, són les noies somrientes, que amb ses mirades ardentes, amb ses formes divinals,

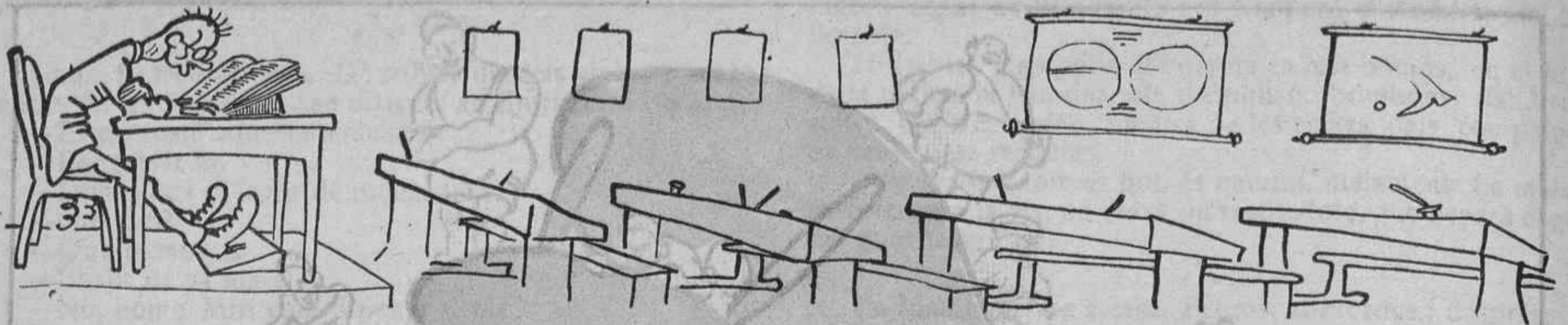
amb son caminar amb gràcia, amb el seu parlar joliu, i amb sos trajos curts d'estiu, fan un paradís, de Gràcia. Mes no basta pas això per a fer d'aquest carrer per lo bonic, el primer de la nostra població. El tramvia hi ha portat nova vida rica i plena i el seu moviment omplena l'alegria del veinat. Uns pugen als que se'n van; altres baixen dels que venen: a tots els que'ls usen tenen en activitat constant. A lo llarg de l'ampla 'cera sempre hi ha un rengle de gent, sens distinció d'estament, que'l seu veícol espera. Quan arriba el desitjat, tothom vol pujar-hi alhora, barrejant-se la senyora amb la gent d'humil estat. Si un creu que no hi serà a temps, se posa a corre amb desfici, com si perdés el judici i la fortuna a l'ensempe. Si és un jove, apreta els passos, perquè a perdre'l no's conforma i salta a la plataforma a risc de rompre's els nassos. Tothom vol tenir-hi *asiento* i ficar-s'hi a tota pressa, quan passa un auto depressa en lloc de dur *paso lento*. Veient que l'aristocràcia lo creu sens creure-ho ridícol, pot ben dir-se que és lo veícol que'ns ha dut la democràcia. Gràcies, doncs, a l'element de progrés que és el tramvia, podem dir avui en dia amb regositjat accent: No hi altre carrer al món que sia més celebrat, per lo alegre i animat que'l carrer d'En Salmerón.

S. ALSINA I CLOS

ELS BANYS DEL PERVINDRE

S'ha acabat l'«Astillero» i bona nit «Orientals».

BARCELONA PINTORESCA

Aspecte de qualsevol escola

GLOSSARI

DES DE MALLORCA

La gent del camp, en aquest Mallorca, no pot ésser més respectuosa, més complascent i més amable. No passa ningú per la carretera, sia a peu sia en cotxe, que no vos saludí; no vos atureu a cap mas, que no surti la madona i vos ofereixi una cadira i no vos convidi a beure un vas d'aigua. No entreu enlloc que no sigueu rebut amb aquella cordialitat de que parlava J. J. B. Rousseau, si bé és veritat que no exercia.

Fent-ho observar a un amic meu, em deia: «Això sols vol dir que el poble, aquí, encara no és conscient; que no coneix els seus drets; que és amable per esclavatge, que encara no s'ha reivindicat. El dia que's dongui compte del seu Jo i del seu Destí, serà esquerp, no saludarà an els que passin ni treurà setials a la porta».

Al dir-me això, va fer recordar-me que, realment, havem estat en molts pobles i poblets que ja s'han industrialitzat i on la reivindicació ja hi ha entrat, que si no aneu pas vestits com ells van, és dir, si no sou del seu braç, vos reben d'un modo tan esquerp, que no teniu ganes de tornar a entrar. Allí on el treballador ja és obrer i el pagès és agrari, en fuig la fraternitat. Es per demés que volgueu entrar en relació de companyerisme: o sou dels d'ells o sou dels d'altres; o sou obrer o no sou ningú. Vos haveu de quedar a dintre o a fora.

A l'home que ja ha rebut les llums, que's creu conscient, que's creu independent, li han fet creure an els seus papers que el món es divideix en classes, i com que aquesta lluita de classes es té de seguir sense compassió, els que tenim dalit de treballar sense tenir el títol d'obrer, els que no som ni militars, ni sindicats, ni burgesos, ni carters, ni ferroviaris, és dir, aquells que no som prou classe, que escrivim o pintem a seques sense tenir filiació, i voldriem estrènyer la mà als homes pel fet d'ésser homes, sense mirar-los-hi l'uniforme, ens anem trobant tan isolats que aviat no sabrem on enquirir-nos.

Ningú més respectuós que nosaltres per la brusa i el blau de l'obrer, però si la brusa es torna uniforme d'una nova aristocràcia, els que no creiem amb uniformes n'haurém de suportar un de nou. L'home val sempre per ell mateix, i no perquè l'hagin uniformat; l'home val per les seves obres, i no per la roba amb que fa les obres; i si ens dividim amb més seccions, sien de blau sien de vermell, els que no estem seccionats, ni ganes, haurem d'anar a viure a la lluna.

Per això aquí, en el camp de Mallorca, per mor de l'endarreriment que encara hi ha en les costums, encara

es pot fer la «manilla» i beure amb companyerisme en qualsevol hostel de la ruta, i tenir amics desclassificats que no són de cap dels tres soviets, com nosaltres perdonam, i això és trist... però fa de bon pendre.

Durarà gaire?

Qui és capaç de dir-ho!

Avui dia, que en quatre dies treballant-hi quatre aradors les vuit hores intensives, se reivindiquen trenta quilòmetres, aneu a saber lo que passarà; però mentrestant això és una terra per a refugiar-s'hi, amb santa pau, els que no som soldats, obrers, ni pagesos.

XARAU

Aquest número de L'ESQUELLA ha estat censurat per l'autoritat militar

El diputat a l'entrar al Congrés

BARCELONA PINTORESCA

Aspecte de tots els bars i cafès

TELO ENLAIRE

NOVEDADES

La companyia d'En Santpere va debutar la passada setmana amb el vodevill traduït d'En Vilaregut, *Reservat de senyores*.

L'entrada un plè, moltes rialles, cap camisa ni cap calçotet.

Dilluns varen reprissar la *Gente bien* d'En Rusiñol, amb gran regositg de la concurrència. Semblava una estrena, cada xistó era una explosió. Bé nois, vareu fer una *Gente bien* d'allò més salau.

BOSQUE

Una sorpresa han sigut les representacions de *Tosca* que s'han donat ultimament amb la cooperació de la senyoreta D'Urbino, d'En Mulleras y d'En Dandrià.

Tant En Dandrià com En Mulleras és per demés dir que compliren bé el seu comès, emprò qui es distingí en grau superlatiu, fou la senyoreta D'Urbino, i molt més tenint en compte que era la primera vegada que feia la *Tosca*, fent una protagonista amb tanta justesa i bon encert que prompte suggestionà al nombrós públic que omplia de gom a gom el teatre. Cal confesar, emprò, que el públic s'emocionà al veure una gran tràgica (cosa no corrent) i s'entussiasmà al sentir la excel·lent cantant. I per això arreu se sentien els vius desitjos que uns i altres manifestaven per a sentir-la el prop·vinent hivern al nostre gran teatre del «Liceo». Creiem que és mereixedora de figurar en les llistes de companyia del mateix i per això ho consignem.

Com també entenem que l'Empresa d'aquest teatre pot donar nous trucs de *Tosca* amb la seguretat de que seran nous trucs per a *taquilla*.

Del *Tannahuser* mereix especial menció l'acertada direcció orquestral del mestre Petri, qui ho feu bé del tot, no aixís podem parlar dels senyors de dalt l'escenari, puix qui més qui menys tots flaquejaren sens que això vulgui exten·dre's com una censura puix ja tenim en compte que la música wagneriana no és la més apropiada per als elements que hi prenien part.

El diputat al sortir del Congrés

El bon temps per anar a fòra

OM decidits i convençuts enemics de l'estiu. L'estiu és una rutina i una convenció social. Nosaltres creiem que la època pitjor per a anar a fòra és precisament l'estiu. Això que al camp la fresca, és una falòrnia. Fa fresca a la muntanya, com més alta millor. Però al camp, al camp plà, allò que se'n diu al camp, durant l'estiu, i sobre tot a les hores del dia, fa més calor que a ciutat.

A l'hora en què bat el sol i les cigales canten ¿quin valent estiuejador s'atreveix a sortir pels camins camperols? Els estiuejadors es veuen obligats a romandre sota teulat, o a l'ombra de les arbredes. I encara no s'hi està gaire bé. Perquè, a fòra, a més del sol hi ha el ressol.

D'aquí vé que els estiuejadors acostumin a fer la sesta, o la migdiada, segons el mot popular. Després de dinar, cap a jeure al llit, o a l'hamaca, esperant que el sol decaigui i permeti fer el camí de la font d'aigua bona. Però la sesta, al dir dels metges, és un costum antihigiénic, que perjudica el treball de la digestió i enterboleix el cervell. Entre passar les primeres hores de la tarda

El director dels concerts municipals

ENTRE MARIT I MULLER

—I doncs, filla meva, què feles a Barcelona? Per què no has vingut més aviat?
 —Ha sigut impossible; les visites no em deixaven ni amb sol ni ambombra.

dormint feixugament, o passar-les a una terrassa d'un cafè o bar de ciutat, la darrera solució és la més higiènica i la més elegant.

La fresca, davant el dia, és més considerable a la ciutat que al camp. Tot està en saber trobar els llocs ciutadans on la fresca impera. Oh, les eixides silencioses, les galeries penjades, els carrerons nets i ben regats! Allí fa més fresca que a les masies, i que a les eres, i que als camins que marquen la seva ratlla torta entre les vinyes, o els oliverars, o els avellaners, o els camps de moresc.

I no es cregui ningú que nosaltres siguem enemics del camp. Som amics del camp, i encara més de la muntanya. Però creiem que el costum d'anar a fòra a l'estiu, precisament a l'estiu, és abominable. L'estiu, com ha escrit en un dels seus magnífics versos Mossèn Costa i Llobera, és una estació caduca. El camp, a l'estiu, està afdigat. Arbres i plantes senten el defalliment de la fructificació i de la soleuada. Hi ha moltes mosques i moltes famílies catalanes que parlen en castellà... El bon temps per a anar a fòra és la primavera, i en segon lloc la tardor. Per als qui no tenen por al fret, el camp és també adorable a l'hivern. De les quatre estacions, la pobra gent que té diners ha triat per a anar a fòra la pitjor de totes, l'estiu, el temps de les mosques i dels mosquits.

Així l'estiueig constitueix, no pas un descans per al còs, ni un esbargiment per a l'esperit, sinó una penitència anual que les convencions de la anomenada vida de societat imposen a les famílies de gran i de mitjana posició.

ALEIX DE BESORA

ESQUELLOTS

De la important i coneguda societat «El Artesano» de la xamosa barriada de Gràcia hem rebut una invitació per a la Festa dels Jocs Florals, d'enguany, junt amb el veredict i relació de premis, essent aquests molt nombrosos. No cal dir que acceptem dita invitació y prometem concórrer a tan poètica festa.

El còmics dels E. U. s'han declarat en vaga. Dels nostres, n'hi ha molts que fa anys hi estan. I no pocs dels que treballan seria millor que s'hi declarassin.

Diumenge, sorti *La Vanguardia* sense cap esquela. Semblable peste de salud, posá malalt al senyor Godó.

Se treballa per a que les autoritats autaritats autoritzin un augment en el preu del pà. Amb tal de que l'augment no porti aparellada la disminució dels pesos...

L'Ajuntament de Madrid se proposa crear un Orfeó Municipal.

Amb gust els cediríem nosaltres el grupu nombrós de regidors nostres que formen el coro del Consistori.

Batejats pel senyor Martínez Domingo amb la denominació justíssima, de «coro grec.»

LES NITS DE BALL A CALDETES

— No me apriete tanto, don José, que el otro día me salieron dos morados.

Els diputats de la U. M. N. han interessat del ministre d'Instrucció Pública la formació d'un Diccionari de la Llengua Catalana.

No se necessita esser molt espavilat per a veure on va dirigit el tret.

Creiem, amb tot, que lo que a la U. M. N. li fa mes falta, és un bon Diccionari electoral.

«Acuerda la Cámara declarar la sesión permanente.»
Quines ganes de cansar-se en va.

«El señor Lacierva aborda ahora el problema de los funcionarios civiles.»

Malhaurats funcionaris civils.

No els mancava més que l'apoi d'En Lacierva.

Ara veuran la força i la velocitat del verdader cavall d'Atila.

Per R. O. ha sigut nomenat vocal del Patronat nacional de sordsmuds, el senyor López Ballesteros.

Aquest senyor, que ha sigut periodista, desempeñà darrerament el càrreg de governador civil de Madrid.

Nota sortint de la seva gestió sigué l'implacable ardidesa amb que perseguí a la Premsa, subjecte mentres ell manà, a la censura.

El govern, sempre magnànim, li premia ara el seu bon zel.

OBRA DE GRAN ÈXIT

Pere Corominas

LES GRÀCIES DE L'EMPORDA

Un tom 8.º

Preu una lliura catalana (Ptes. 2'65)

N. Lenin y G. Zinowieff

EL SOCIALISMO Y LA GUERRA

Un tomo 8.º

Pesetas 1'50

Joaquín Montaner

MEDITACIONES LÍRICAS

Un tomo 8.º

Pesetas 3

Mapa de Europa

Rectificadas sus fronteras con arreglo al

TRATADO DE PAZ

firmado en Versalles el 28 de junio de 1919

Además de los límites de las grandes potencias que han sufrido variación con motivo de la cesión de territorios, se consigna en este mapa las demarcaciones de todas las pequeñas nacionalidades que han recobrado su independencia. — Figura en este mapa la red completa de todos los ferrocarriles de Europa y el número de habitantes de las poblaciones de más de 10,000

Nuestro MAPA DE EUROPA mide 70 × 93 impreso a cuatro colores sobre un magnífico papel fabricado exprefeso

SE VENDE EN TODAS LAS LIBRERÍAS DE ESPAÑA AL PRECIO DE

2'50 pesetas

Filosofía al alcance de todos

por PEDRO PIDAL

Un tomo

Pesetas 0'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

—Recristina, altre cop bomba? Em creia que això ja havia passat a la història!